

udenfor de almindelige borgerlige Rettigheder. Udvælgelse. Den Frihed burde Kommunalbestyrelsen have, saa meget mere som vor Lovgivning dog gaar i Retning af at udplette, hvad det enkelte Individ og Samfundet kan have imellem sig, saaledes at vedkommende senere kan blive et nyttigt Medlem af Samfundet; skulde de vedkommende nu absolut udstydtes, vilde det jo blive en Slags Tillægsstraf til den, de en Gang havde faaet. Jeg veed ikke, om det behøves at sætte en Grænse, men efter den Tanke, der er fremkommen fra en højttaget kommunal Embedsmand om en Grænse, mener jeg, at vi maa kræve, at i alt Fald de, der have politisk eller kommunal Bælgret, ogsaa maa have Ret efter denne Lov til at kræve, hvad Loven vil unde dem.

Jeg har endnu et Par Ord tilbage om et Spørgsmaal, som blev drøftet i det forrige Møde for og imod; det er om Optagelsen af Købstadjordene, om at gøre det samme for Købstæderne som for Landboerne. Det er efter min Mening meget rigtigt, at det er bragt under Overvejelse; men det er saa væsentlig forskellige Forhold, naar man vil tage de Bønder, som bo paa Bygrunde, de egentlige Bygrunde, med, at jeg skulde ingenlunde ønske at lægge den almindelige Lov Hindringer i Vejen ved et Tillæg for Købstadjordernes Vedkommende. Jeg tror imidlertid, at der kan gøres noget i den Henseende. De Jorder, der nu havees som Købstadjorder, Markjorder, ere fordelte saaledes, 30 Ejendomme over 12 Tønder Hartkorn, 36 over 8, 165 over 4, 506 over 2, 764 over 1 Tønde og 2,007 mellem et Fjerdingkar og 1 Tønde og under 1 Fjerdingkar 5,134. Det er Ejendomme med Jord. Fremdeles er der jordløse Huse paa Bymarken i et Antal af 304. Disse 304 Huse kunne let tages med, og Haver kunne ogsaa eksproprieres af de andre mindre eller større Besiddelser, men der er desuden 1,264 Tdr. Land, som ikke have særegne Ejendomsbesiddere. Det er vel egentlig Markjorder, som Kommunerne forpagte ud og tage Indtægt af. Jeg nægter ikke, at naar de forpagte ud Lodder paa 20, 30, 40 Tdr. Land eller mindre Lodder, kunde der blive en Mangfoldighed af Havebrug af disse Jorder, af 1,264 Tdr. Land. Hvorvidt det nu vilde være rigtigt at kræve, at Kommu-

nerne skulde være pligtige at udlægge dette til Havejord, nærer jeg dog nogen Tvivl om, efter som en Del af det ligger og efter Byernes Bestaanden og deres Udvikling, der kan ske temmelig hurtigt. Vi have i de sidste 20 Aar haft de mest levende Eksempler paa, at der hurtigt er blevet optaget betydelige Strækninger til regelmæssig Bebyggelse og Udvikling af Byen, og at indsævre Byen med saadanne Krav, som der her er Tale om, kan ikke gaa an, saa meget mindre som det at faa et lille Stykke Havejord for den enkelte Person er af en saa underordnet Betydning i Henseende til de økonomiske Betingelser, hvorpaa Kommunen skal leve og udvikle sig, at vi skulle være varsomme med Hensyn til saadanne Forhold. Men med Hensyn til længere borte og affides liggende Stykker Jord, som jeg er overbevist om, ikke ville gaa ind i Planen for Udviklingen, kan man ganske vist paalægge dem at give Havejord til en Del — det bliver forholdsvis saa — af selve Købstadens Arbejdere eller mindre Haandværkere. Men dette, at det bliver forholdsvis saa, er noget farligt, thi saa bliver det et Privilegium for dem, der faa det, og jeg er derfor ikke sikker paa, at det lader sig gøre; jeg omtalte kun, at det kunde ske. Det kunde maaste ogsaa ske ved Ekspropriation af større Besiddelser længere ude paa Marken. Men jeg tror, at det er Forhold, der skulle behandles med langt større Omhu, fordi de ere saa forskellige i de forskellige Byer, og ogsaa af den Grund, at Belviken hos de forskellige Byer er forskellig i Retning af at lade saadan Jord blive udstykket til Havelodder, hvor Folk have et Væsthus eller en Væstbænk, hvoraf de ingen Indtægt have, som det erede Medlem fra Skjolelev (Harald Jensen) bemærkede, men kun have Behagelighed. Det er i Virkeligheden i god Gænge i Købstæderne privat, og derfor tror jeg ikke, der er stor Fare ved at opsætte dette, da det absolut vilde være umuligt at gøre det almindeligt for de Købstadboeres Vedkommende, der høre til samme Klasse som Sinderster og Husmænd. Det er altsaa et Spørgsmaal, der nok kan fortjene Overvejelse. Det er muligt, at Loven ogsaa kunde komme til at omfatte en Del af de paagældende, men man kan ikke komme til en almindelig Regel uden at gøre Skade paa disse Forhold, og